

TRUNG BAC

CHỦ NHẬT

A234/4

một số ít quân Pháp muốn làm mà thôi, (hết chủ thể hợp-nhằm đình-chiến join 1940). Quân Anh, Mỹ đã tiến qua nhanh trên đất Maroc và Algérie, nay các lực chủ quân lính đi có họ và các lực chiến cơ và lương thực để tiếp tế cho các đạo quân để bị hợp-đội và phi-quân Đức, Ý đánh phá và làm cho thất bại nhiều. Đến khi quân đồng minh tiến sang đất Tunisie để tiếp lực với quân Anh đánh từ phía Tripolitane sang một góc sức kháng chiến mạnh liệt của đạo quân Đức, Ý dưới quyền chỉ huy Thống-chê Rommel. Ngay sau khi quân đồng minh đổ bộ lên Bắc Phi thuộc Pháp, O. Staline đã tuyên bố rằng các cuộc hành binh đó chỉ để mở đầu cho việc lập mặt trận thứ hai cho chưa phải là mặt trận thứ hai mà Nga vẫn yên tâm.

Sau khi quân Trục đã rút lui khỏi mặt bờ biển Bon, quân đồng minh đã chiếm được cả miền Bắc Phi thuộc Pháp và Ý và đổ bộ lên đảo Sicile cũng bán đảo X, các nhà chỉ huy quân Mỹ và Anh cũng vẫn chưa chịu công nhận các cuộc hành binh ở miền Địa-trang hải là mặt trận thứ hai. Nhà độc tài Staline lại tuyên bố rằng mặt trận Nam Ý đã không làm cho Đức phải rút bớt nhiều quân ở mặt trận phía Đông về. Như thế nghĩa là mặt trận đó cũng không sẽ bớt gánh nặng cho Hồng quân phía nào cả.

Trách nhiệm đạo quân Rommel ở Bắc Phi là giữ ở đây một số lớn quân lính và chiến cụ đồng minh là đã được chứng nào càng này. Còn đại đa số quân lính

và chiến cụ Đức, bộ binh tư lệnh Đức vẫn ở ở mặt trận Nga và dùng vào việc phòng thủ mặt trận Tây, nhất là sau trận đại chiến lưc-buýt ở Stalingrad, Đức đã biết rõ lực lượng Hồng quân còn khá mạnh. Tổng-trưởng bộ tuyên truyền Đức, bác sĩ Goebbels đã phát lời tiếng cảnh cáo Âu châu rằng: «Trận cường-phong ở miền đông của Nga sẽ thôi mạnh về phía Âu châu».

Xét ra thì mục đích thực nhất của Anh, Mỹ trong khi đánh Bắc-Phi và Nam-Ý là để bảo vệ các đường đi lại trong Địa-trang hải là đường giao-thông rất tiện lợi và cần thiết từ Anh sang Ấn-độ và cận-đông. Người ta đã nói rất đúng rằng sông đạo Suez là cái cổ họng của đế- quốc Anh, đầu sào Anh cũng phải giữ lấy để cho không thể nào để lọt vào tay kẻ khác được.

Lần thứ nhất, Staline gặp Roosevelt và Churchill

Tại rằng hội-ngập ba nước đã mai lần họp: một lần ở Mạc-tư-khoa, một lần ở Hoa-thịnh-đơn nhưng nhà độc tài Nga chưa lần nào gặp mặt và hội đàm với hai ông Roosevelt và Churchill. Mỗi sau khi quân đồng minh chiếm Bắc-Phi thì một cuộc hội-ngập, tuy ba Staline, Churchill, Roosevelt mới họp ở Téhéran kinh đô Ba-lan. Nhà độc tài Nga lấy cớ rằng mình giữ chức Tổng tư lệnh Hồng-quân nên luôn luôn bận về quân sự không thể đi xa được. (Trước khi Anh, Mỹ đề nghị họp hội-ngập ở xứ Alaska nhưng Staline không nghe)

Hội-ngập Téhéran rất quan trọng, có thể nói là cuộc hội-ngập quan trọng nhất giữa các nước đồng-minh dân chủ từ khi có chiến-tranh đến nay. Dự hội-ngập, ngoài ba vị quốc-trưởng Anh, Mỹ, Nga lại còn một số rất đông các nhà chuyên môn về quân sự và kinh tế. Điều quan trọng nhất đem đến là việc hành động duy nhất trong các cuộc hành binh đối với Đức và Ý. Việc lập mặt trận thứ hai ở miền Tây-Ân châu này cũng được định ra từ đây.

vấn-đề đối với Thổ-nhĩ-kỳ và vấn-đề tổ-chức thủ-đô sau khi chiến-tranh đã kết lưc.

Tại Hội-ngập bình như Staline chỉ muốn làm đến các vấn-đề quân-sự và cốt yếu của sao cho Anh-Mỹ không mở mặt trận thứ hai. Sau khi họp hơn một tuần lễ, hội-ngập đã hạ-mục và cả ba nước đã công-bộ một bản tuyên-biên chung trong đó nói rõ là các nước đồng-minh đã đồng ý thuận về hết cả các vấn-đề đem đến.

Ở Téhéran giờ về, hai ông Roosevelt, Churchill còn lên lại Casablanca (Maroc) mấy hôm để hội đàm với tướng de Gaulle đứng đầu ủy-ban Alger để tìm cách giải-quyết các việc lợi-thai sảy ra trong ủy-ban giữa hai phái de Gaulle và Giraud.

Từ sau hội-ngập Téhéran đến nay, hai ông Churchill, Roosevelt chỉ mấy lần gặp nhau ở Mỹ khi ở Hoa-thịnh-đơn, khi ở Danborton Oaks, khi ở Québec. Đại diện Nga chỉ dự hội-ngập Danborton Oaks là hội-ngập bàn về việc tổ-chức thế-giới sau cuộc chiến-tranh này. Ba nước Anh, Mỹ, Nga đã dự

đến để lập nên một Hội-đồng để giải-quyết các việc xung đột xảy ra giữa các nước và cũng phạt các nước có trách-nhiệm gây nên những cuộc chiến-tranh như kiểu hội-Quốc-lân trước khi xảy ra cuộc thế-giới đệ-nhiên này. Đạo-gã Nga cũng rất để ý trong cuộc họp này với Anh, Mỹ, không bao giờ Nga để nghĩ trước và tổ-yên thiết lập, người ta để mở mặt trận thứ hai để nói trước kia. Bình như Nga hiểu rõ rằng Anh, Mỹ chỉ định lợi dụng mình để giành một phần lớn lực lượng của Đức chứ không định tham-thực hợp-lực với mình.

Những việc quyết lại xong đột giữa ba nước Anh, Mỹ, Nga rồi, nhiều và mọi vấn-đề hiện nay vẫn chưa giải-quyết xong.

Sau khi quân Đức chiếm Ba-lan và Hồng quân đã phá quân đội Ba, một nước đồng minh cũ của Nga, lại mở kỳ hội-đồng của Hội-ngập So-wiet cũ, các M. Molotov và I. V. Stalin công kích Ba-lan tại diện liệt và còn kích cả toàn bộ Âu châu lại tranh lập của Mỹ. Chính phủ Hoa-thịnh-đơn tiếp tục kiên-trang ở Mạc-tư-khoa và trong hội này Tân-dân nghị-việc Mỹ đã yêu cầu gọi đại sứ Mỹ M. S. Sennard về nước. Sau này về đầu năm 1940, trong khi Hồng quân còn tiến đánh Phần-lan, chính phủ Mỹ đã chỉ hành chiến-pa-vương pháp-quốc để giúp Phần và ngăn trở việc Anh định động của Nga. Chính trong hồi này Anh đã yêu cầu trực tiếp Nga ra khỏi hội Quốc-lân. Khi sau đây đến các vấn-đề Ba-nhĩ-câu và nhất là vấn-đề Ba-lan là vấn-đề gây có nhất giữa Nga và các nước đồng-minh. Chính phủ Mạc-tư-khoa từ vài năm nay đã mấy lần từ chối không chịu di tản dân Việt đại biểu chiến-quân Ba-lan đã tránh ở Luân-đon và gây dấy sau khi chiếm được gần tám đất Ba, đã cho lập ngay ở Luân-đon một ủy-hội để trông coi việc nước Ba-lan. Cuộc nội-loạn ở Varsovie xảy ra trong khi Hồng quân tiến đến ngoại ô kinh đô Ba-lan đã làm cho

NOVEMBRE, RI CỐ ĐÀN:

Nhà Nghèo
CHƠI TỜ HOÀI - GIẾ (3p-6)
CHƠI MÀU THỊ
(Định-hoàn của HOFFMANN)
VĂN-NGUỒN-ĐỊCH - GIẾ (6p-8)

DÉCEMBRE, SẾ CỐ ĐÀN:

THƠ CHO MỘT THANH-NÊN ĐỒNG TRỜI
của NGUYỄN-ĐỨC-CHÍNH
Chơi Giữa Mưa Trắng
của HÂN-MẠC-TỬ

Đức-Hương (Cổ-văn)
TÂN-HOÀI - BÌNH-CH
NGUYỄN-ĐỨC-QUANG - MẠCH-LOU

PHÒNG XEM BỆNH
BÁC-SỸ PHÁT
21 phố Hàng Bún
Thị-thường-khiếu
nhà phố 30-32
cạnh viện T-âm-h

Vấn đề Ba-lan càng ngày càng có vẻ nghiêm trọng và khó giải quyết hơn. Vì thế mà anh họ-nghị Quebec, do đầu tháng October vừa rồi thủ-tướng Churchill và Ngoại-tướng Eden cũng nhiều lần chuyện mà quân sự đã phải sang qua Mexico, Hoa để hội-tham với anh họ-nghị tại Stalin. Các hội-nghị Anh-Nga có cả đại sứ Mỹ M. Harriman và thủ-tướng chính phủ Ba-lan lãnh đạo ở Luân-đôn dự vào đã kéo dài trong gần mười hôm từ 9 đến 18 October mới kết liễu. Kỉ quả hội-nghị giữ rất bí mật, ta chỉ biết đại khái những vấn đề đem bàn mà thôi và các nhà cầm quyền Anh-Nga đã đem phần không một lời không khi nào mặt. Kỉ hội-nghị về mặt, ở O. Churchill và Eden đáp trả cơ từ Mexico khóa về nước. Ở Stalin có ra liền đưa tầu trưởng bay. Đó là một địa đặc biệt là khi có và việc đó cũng đủ tỏ rõ cho thế giới biết tình thân thiện giữa Anh và Nga. Sau khi về Luân-đôn, O. Churchill đã tuyên bố trước Hạ nghị viện Anh và các cuộc đàm phán Mạc-tư-khoa. Theo lời thủ-tướng Anh thì những sự bế tắc giữa các nước Anh, Mỹ, Nga như là người ta đều đều không có căn cứ. Là là nhiều là giữa những cường quốc lớn như thế không sao không có những sự bất đồng ý kiến. Các vấn đề đem bàn như vấn đề Ba-lan, vấn đề Ba-nhi-cân và vấn đề Đức-troag-bát chưa giải quyết xong nhưng các vấn đề đều đã được. Các vấn đề quan hệ đến cần phải đem ra trước hội nghị giữa ba vị chủ-tướng Anh, Mỹ, Nga họp vào cuối năm nay mới có thể quyết định hẳn được. Về việc Ba-lan, O. Churchill mong rằng nay mai vị thủ-tướng chính phủ Ba-lan sang ở Luân-đôn sẽ có thể về nước lập một chính-phủ duy nhất các nước đồng-minh dân-chủ thừa nhận. Cường-giới

Ba-lan sau cuộc chiến tranh này nếu không đứng với các biên giới trước khi xảy ra chiến tranh thì cũng không khác mấy (theo tin mới). Báo Anh gần đây thì Ba-lan sẽ gặt được Lew và miền lân cận và cương giới Ba sẽ ở phía đông đường ngang giới Curzon. Đây, hình ảnh cuộc giao thiệp giữa Anh, Mỹ và Nga hiện nay như thế. Cuộc liên minh giữa ba nước đó rất quan hệ cho tình thế chiến tranh cũng như cuộc hợp tác Anh, Mỹ, Nga rất quan hệ cho cuộc hòa bình thế giới sau này.

Có người nói rằng mặt trận Xô-viết - Dân-chủ chỉ là do một số quyền lợi riêng của ba nước Anh, Mỹ, Nga lập nên.

Cách đây ít lâu, một tờ báo Anh nói rằng nếu ngày từ hồi 1940, khi Anh đang ở trong một tình thế khó khăn, Anh chấp nhận một mặt trận thứ hai thì tình thế chiến tranh đã khác hẳn. Báo đó quả rằng, cuộc giao thiệp Anh-Nga không được thuận tiện và Nga không thể nào mở được mặt trận thứ hai.

Ngày 5 Octobre 1942, báo New York Times cũng nói rõ là Anh, Mỹ đánh Đức vì cuộc trị an chung của hai nước chứ không phải vì lợi ích của Stalin. Thế thì Anh, Mỹ có giúp Nga chăng nữa cũng chỉ là vì sự yên ổn của mình chứ không phải để đáp lại lời yêu cầu của Nga. Cuộc hợp tác giữa Anh, Mỹ với Nga gốc ở những sự cần thiết về quốc sự chứ không vì những nguyên nhân cảm tình gây nên. Cuộc hành động duy nhất của ba nước có lẽ chỉ ở trong giới hạn quân sự mà thôi.

Cuộc hợp tác đó có thể lâu dài được chăng?

Đó là những câu hỏi mà hiện nay chưa ai có thể trả lời một cách xác quyết được.

HỒNG-LAM

(Tiếp theo)

Mặc dầu lương thực quân gia, nhất-nhất còn kém, Nhạc công-nhiên truyền bị đi các nơi, lên tiếng kêu gọi dân chúng và ra mặt kháng cự triều-dinh. Vì Nhạc từ tin vào lại tri anh em nhà mình, và lại triều-dinh bởi bấy giờ, dưới tay họ-tân phá hoại của gian-thần Trương-phước Loan, đã tiêu hao mất cả nguyên-khí thực lực, dĩ muốn đàn áp mình cũng không đàn áp nổi.

Nghe tiếng Tây-Son hiệu-triệu dân chúng từ Quảng-nam vào Bình-thuận tìm đến quy-phục mỗi ngày một đông. Nhất là Nhạc hiểu mùa xuân nhân tâm bằng những thử-đoạn lấy của nhà giàu - hàng gần bất-nhân, cho vay cái cò - giáp cho nhà nghèo, thành ra bọn này mang ơn cảm đức, rủ nhau đi theo như nước, hoặc làm tay mắt do thám họ quân Tây-son.

Tiếng hào-hiệp nhân nghĩa của Nhạc đồn khắp xa gần. Dân nghèo đói nội vùng, coi như một vị phúc-tinh. Giới họ-tân Nhạc là ông chủ-trại Tây-son, chứ không dám gọi là Biện-Nhạc xạch mé như trước.

Suối năm Thìn, anh em Nhạc lo huấn luyện quân-sĩ, tích-tụ binh-lương, chiêu-nạp hảo-khết. Tiền thủ của Triều-dinh thu ở các tỉnh miền trong giải nạp ra kinh-đô, thường bị quân Tây-son đón đường cướp mất.

Ban vua-mệnh bốn phương nghe tiếng,

đồng-môn như Trần-quang Diệu, Nguyễn-văn-Huân, Nguyễn-văn-Danh, Lê-dực-Bảo, những tay lực-làm kén-tướng như Sơn-quân, Kiều-mộc, Từ-linh, Nông-huy, người đem tài-năng, kẻ góp thủ-hạ, làm cho thành-thị Tây-son nổi-dậy như sấm vang sóng cồn.

Bình-triều đánh trận nào thua trận ấy. Quan địa-phương lại sợ bóng vía Trương-phước Loan, không dám tập-báo sự thái về triều, thành ra quân Tây-son cứ việc ung-hoàn và xây dựng thế lực một ngày một to. mà triều-dinh tự nhiên không ngờ. Nếu có phước vận đến kinh-sư, Phước Loan cũng chỉ tưởng tượng anh em Biện-Nhạc vì sợ tội mà tu hành làm giặc có thể thôi, không cần giới-y.

Dần dà đến cuối năm, cả mấy phủ huyện xung quanh như Bình-sơn, Phù-ly, Tuy-viên, trở nên thuộc hạt của Tây-son cai-trị và họ thủ, bấy giờ triều-dinh mới xanh mặt dầm lo, thì lực-lượng giặc đã hùng hậu lắm rồi, không thể ngờ được năm. Nhất là Nhạc theo đánh vào chỗ tâm-ly dân-chúng là khởi-bình để phủ-lập Hoàng-tôn Dương, thỉnh ra có danh-chính ngôn-luận, được phân đạo dân-chúng cho là đạo-bình-trung-nghĩa của nhà Chúa. Rất đối có nhiều toán binh-triều vâng lệnh đi đánh giặc mà lại cuốn gói và đem cả khí-giới theo về Tây-son.

Bước sang năm Tỵ, Nhạc từ nhân

SEN LẠI MUA NGAY:

ÁO TRICOTS PULL-OVERS MẮC RẾT

Quy-nhơn đề làm cầu hôn... và Hồ...
Thánh này là nơi xưng yếu, cả bộ lẫn
thủy, nhà dùng binh cần phải tranh đoạt
trước hết, để mở đường ra Phú-xuân. Sau
năm bảy phen chầu Nguyễn-Ánh và
Tây-sơn huyết chiến ở Quy-nhơn như
vở kịch.

Hồi đó, thành trì Quy-nhơn rộng lớn
và kiên cố, binh-lực cũng nhiều. Nhạc
ngồi nếu đường-trường tiến đánh thì e
hào lơn công-phu ngày giờ, không chắc
trong năm ngày đã hạ được, mà triệu-
định phái viện binh đến, thủy bộ cùng
đánh áp vào sau lưng mình và quan
trọng thành thừa thế đánh ra, thì mình
nguy khốn. Chỉ bằng dùng mẹo thế nào
mà lấy thành, như sấm vang chớp nhoáng,
để địch không kịp xoay trở, mới thật là
thủ công vạn toàn.

Lại đó biết quan Lưu-thủ Quy-nhơn là
Nguyễn-khắc Tuyền vốn người dũng
mãnh thiện chiến, nhưng vô mưu và hay
khinh địch, như vậy càng nên lấy mưu
thắng hơn là lực thắng.
Nhạc ngồi trầm ngâm suy nghĩ chốc
lắc, gãi gãi cười nói một mình, đặc ý.
— Thôi, ta sẽ mẹo bỏ thành Quy-
nhơn vào trong tay rồi.

Lập tức sai quân đi chặt tre đóng
gậy một chiếc cũi thất to; một mặt,
quy trướng chiêu tập chư tướng họp ở
trại nghe lệnh.

Nhạc ngồi giữa, trước mặt có thanh
lâm nam sa-cử, và là cờ vàng nhỏ,
bên viết chữ « Quân-lệnh » một bên
« Tiết-chức » tức là chức vị của Nhạc
chư tướng đã suy-lon, để cầm đầu
quân, quyền hành sinh sát như ý
bất mưu vị độc chiến và giám-quân
đều bằng đôi hai bên, ai nấy đều
hạ vai xanh, đeo gươm cạnh sườn,
rất nghiêm trang uy vũ.

... và định ra
... và định ra
... và định ra

Từ nay về trước, chúng ta không
khỏi mang tiếng thảo khấu, nhưng từ
nay trở đi, chúng ta là một đại-quân;
rõ ràng một vị Thông-tướng. Từ nay
trở đi, chúng ta sẽ phải giao chiến với
một địch, một sống một chết, một mất
một còn. Vậy bà quân lui tới, được thua
quanh hệ ở người làm tướng; các người
đủ phũ thác cái trách nhiệm nặng nề
ấy cho ta, thì nhất nhất phải theo ta
hiệu-lệnh nghe!

— Xin vâng! Chư tướng đồng thanh
đáp.

— Hôm nay là hôm chúng ta bắt đầu
công chiến xuất binh đối-kháng triều-
định, vậy tất cả anh em cùng nên gắng
sức vì công việc chung, cho được thắng
lợi ngay từ buổi đầu, sẽ lấy sự may
mắn cho toàn quân và lập sự danh với
thiện hạ. Chính ta sẽ đem thân chịu phần
nguy hiểm trước nhất, chứ không phải ta
đẩy là ông tiếp-chế gan thỏ, chỉ biết đẩy
anh em ra trận, còn mình thì lui lại
sau đèo?

Nhạc nói và cười, nhìn quanh mọi
người. Chưa ai kịp thất lời nào, ông đã
nói tiếp:

— Anh em nên biết thành Quy-nhơn
như cái đầu con nai của binh-triêu, mà
Đạm-thủy và Càn-dương tức là cặp
nhung rất tốt, vì tiền bạc thóc gạo tích
tụ ở hai nơi đó nhiều lắm. Trong chư
tướng có ai tình nguyện đi lấy Càn-dương
và Đạm-thủy cho ta nào?

Nguyễn-Thung và Trần-quang Diệu
cùng xin đi. Nhạc bảo hai người gấp
thăm, ai trước nói nào thì đi.

Hai người trước đi phải lập quân-
lệnh-trang mới được; Nhạc nghĩ đến
chính rồi. Kể lấy không được thì phải
chịu quân-pháp đấy. Vì hai nơi này đối
với Quy-nhơn có hình-thế rất trọng yếu
về mặt quân-sự. Nhất là có thể cản-trở
binh-triêu từ đại-dinh Quảng-nam kéo
vào. Thế, hai người có dám viết quân-
lệnh-trang không?

— Tôi xin ký cả hai tay! Diệu hằng
hái nói.

Thung có vẻ hơi ngần ngại, nhưng thấy
Diệu mạnh bạo nhận lời, tự nhiên mình
cũng bước phải nhận theo, chắt lẽ lại tỏ
ra mình yên lòng vậy.

Sau khi Trần-văn-Kỷ làm quân-chỉ-
ky-lục, thảo xong quân-lệnh-trang cho
Thung và Diệu ký tên rồi, Nhạc chỉ-bảo
co-nghi tiến-bánh.

— Mỗi người dẫn 200 quân...

— Chết rồi, 200 quân thì đánh chác
thế nào? Thung giục mình hỏi.

— Ôi bằng ấy là nhiều lắm rồi! Nhạc
mỉm cười và đáp. Từ đến như thành Quy-
nhơn, mà đánh lấy nó cũng không cần
tới bằng ấy quân kim mã! Rồi cậu ông
xem tôi nói có thật không? Cứ nghe kế
hoạch tôi dẫn-dò thì lấy được Càn-dương
Đạm-thủy năm bốn, sẽ là không phải
đánh chác gì cả cũng nên. Mỗi người
dẫn 200 thủ-hạ, chấp tôi nay lên đi rá-
c theo đường tắt, đến ngoài thành Càn-
dương và Đạm-thủy. Jim chờ anh nấp
kin đáo. Chờ tôi đêm khuya, sẽ trông
về Quy-nhơn thấy dờ lửa làm hiệu, thì
bấy giờ tất cả mới dậy vừa tiến vào
thành, vừa kêu cho to, hét cho lớn, làm
như có mấy nghìn người vậy: « Bỏ bà con!
Bỏ bà con!... Giặc Tây-sơn lấy mất Quy-
nhơn rồi!... Chúng nó đến kia kia!... »

Chạy mau kéo chốt!... » Tự
biết đồn thủ trận thành phải
chạy rảo; dù có tập nọ chống
chủi vừa đánh vừa đào (tên đào
nhất là sấn đỏ hiện vào và kêu
sự thành công quan-hệ ở đó...
người phân binh giờ lấy thàn-
tàng, đợi sáng hôm sau ta đến
địch vẫn thất-nhiên, trả lời
rồi; còn Thung thì hơi lo, vì
Càn-dương là đồn hiểm-yên mà
chiều thường động chiến, mà
cho mình lại gặp thâm trạng nọ.
Thung lại sốt ruột, vì không
Nhạc nói gì đến sự đánh Quy-nhơn
thấy phân-phái-phái mình và Đ-
lấy hai thành ở phía ngoài, ch-
muốn ở lại giây lát để hồi cho
bạch. Và lại, Thung nghĩ bấy giờ
xế trưa, công việc mình nhận làm
đội chấp tới mới đầu binh đi kia,
trông thấy, hỏi:

— Sao ông chưa về trại điểm h-
dự bị các thủ-sân-sàng?

— Tôi còn muốn lưu lại đã xem
tiết chế điều đó việc đánh lấy Quy-
nhơn thế nào? Thung trả lời.

Nhạc biến sắc, vì nghe những
« để xem quan Tiết-chức đi»
đánh lấy Quy-nhơn ra thế nào? ». Tr-
y cho Thung nói thế là khinh-mạn c-
tướng và nghe ngờ cả mưu-lược lấy
của mình, là Nhạc, mà tướng-vĩ đã
lên làm đầu. Ông muốn giết Thung n-
hưng chờ nghĩ lại hẳn là người d-
chỉ buổi đầu, cho nên đánh tam nên gi-
chờ mai sau có tội sẽ trừ đi cũng khó
phải muộn. Bởi vậy, ông cố hòa-nhà
mặt và cười nói vui vẻ:

— A! Ông muốn chứng kiến tôi các
công việc đánh thành Quy-nhơn.

Được làm ta. Ông xem tôi đã đóng sẵn cái mũ để nhốt nhân-phủ Nguyễn-khắc Tuyên kia kia?

Lúc ấy, lính vừa khiêng chiếc cối đóng xong, đặt ở trước thềm.

Nội chủ-tướng không ai hiểu Nhạc dụng ý thế nào, trừ ra hai bà người đã làm mặt-kể.

Cũng như đã dẫn dờ Thuần và Diên ban nãy, Nhạc truyền cho Huệ cùng hai viên phó-tướng dẫn 100 quân cấm-tử, giả làm dân buôn bán, nhưng trong bồ trong thùng đựng toàn gươm đao cùng các vật-liệu dẫn hỏa, đồ gần-hứa dìm, lúc-lúc kéo đến trước cửa thành, làm như thường dân chăm chỉ buôn bán, chần chừ, gà gáy hai đạo thì lính mở cửa thành cho mà vào vậy. Tuy nhiên, đêm nay họ sẽ thấy khác hẳn thường lệ: đồ giả vờ dìm, thấy cửa thành mở toang ra và có hiệu-pháo, thì cứ việc xông vào, một mặt đối lửa cháy bùng nhử nơi, một mặt chia nhau đánh phá các đình-thự, kho (trai); cũng phải vừa đánh vừa hô hét cho lớn, để đoạt hết khi-phách binh-triều, tự nhiên tan vỡ tâu tàn.

— Bẩm quan Tiết-chế: người lãnh trách nhiệm mở cửa thành cho quân ta vào, là ai? Thuần hỏi có đồng-thắc-mắc.

— Thì tôi đây chứ còn ai? Nhạc trả lời rần rôi.

— Nhưng ngài phải làm sao vào thành trước để nửa đêm mở cổng cho quân ta tiến-công chứ?

— Điều ấy cố nhiên!... Nhưng đó là việc quân-cơ bí-mật, về sau tự khắc các

ông biết, giờ không thể nói trước. Chỉ biết rằng hiện tại ai có phản-sự, vậy phải lo, dù mạo-hiêm hy-sinh mấy cũng phải chừa. Tôi đã nói rằng tôi xin mạo-hiêm hy-sinh trước cả các ông, vì các ông đến chấp-tôi mới tiến binh, còn tôi thì tôi phải đi ra trận ngay bây giờ...

Nhạc nói đoạn tắt tả vào hậu-duyên, giầy lạt trở ra với y-phục bỏ đang khiêng cho mọi người ngo ngắc, khó hiểu. Chủ-tướng nói rằng phải đi trước ra trận ngay bây giờ, mà không mặc giáp-tru, không mang khi-giới gì cả, trái lại, vẫn thân dầu rìu, áo cộc rách tả tơi, với chiếc quần thường-dãng cháo-lòng, trông rất ghê-lởm.

Mọi người đưa mắt nhìn nhau, chưa hiểu ra sao, bỗng thấy Nhạc đứng dậy đi và nói:

— Thời, các ông ở lại đi sau, việc tôi các kíp, vậy xin đi trước, nghe!

— Quân dẫu? Dắt ngựa ra cho quan Tiết-chế, mặt vền liềm-tướng nhanh-nhau truyền lệnh.

Nhạc khoải tay ra hiệu bảo thôi:

— Không! Tôi không cần voi ngựa gì cả!

Thế rồi, trước vẻ kinh ngạc vô cùng của tướng-sĩ, ông ung-dung đi xuống thềm, chui vào ngói bó gói trong cối, và truyền mệnh-lệnh cho mười mấy người đang đứng chân chức xung-quanh:

— Khiêng ta lên phủ ty Quy-nhơn!... Đi cho mau!

(còn tiếp)

HỒNG-PRONG

DẤU CHỮ

PHÁO ĐẤT

Trời trong-thu trong và sáng, trời có một vẻ riêng, sáng hơi lạnh-lạnh, trời sáng xanh xanh, chiều râm và mát mát.

Nước các mương sông ruộng dầm dề và nước mưa của tháng bảy đọng ở các ruộng sâu đã rút đi dần dần. Đất các chỗ ruộng cao thấm nước mưa cũng tốt hơn và cỏ lại nởn nhem trước khi khô vàng với trời đông sắp tới.

Chiều chiều những cánh đồng đầy trẻ mục đồng.

Và mùa trong-thu này chúng có một cái thú chơi rất đặc biệt. Đất sét ở các đồng ruộng bây giờ đang rêu quánh và tiết trời khô khô nhưng không lạnh như tại chúng nên vậy nước cho dễ chảy.

Tôi nhớ từ ngày nhỏ đến tôi, hồi tôi còn lên tám chín tuổi, chiều chiều, tạo những buổi hòa tấu và rôm, tôi thường ra cánh đồng coi trận với chị tôi. Ban ngày đông chúng tôi không phải

lợi cánh đồng, cho trâu bò trong ruộng và mùa nào chúng tôi ra chơi chơi của mình. Cuối mùa đông, đầu mùa xuân, chúng tôi tụm nhau xem một cây bùm nổ lớn hoặc một bờ ruộng có mìn, đốt lửa lên rồi cùng nhau hợp thành những bàn tam-sắc, mùa hè còn lại chúng tôi thì đi chơi còn con gái họ hợp nhau mà đánh chắt, đánh ô. Và mùa thu, nhất là mùa trong-thu, chúng tôi chơi Pháo đất.

Pháo đất không đốt hỏa mà kén, và theo tiếng kén của pháo là tiếng rêu của chúng tôi. Con gái không chơi cái trò ngộ nghĩnh này của con trai chúng tôi nhưng các cô thường hoan-hô và vỗ tay chúng tôi thêm hứng hái trong khi làm pháo.

Chiều chiều bọn chúng tôi gồm gần hai chục đứa tụ họp nhau ở nền một cái vùn chít ở giữa đồng. Đứa nào đứa ấy ôm từng ôm đất sét rêu quánh đắp nơi vùn vùn

đất rất bền vào quả nổ nhất là mấy cô con nhà giàu có những đôi giải vắn mà cả thì lại càng cần thận hơn.

Trò chơi này mà không có luật lệ. Trò chơi pháo đất của chúng tôi cũng vậy. Bao giờ, trước khi vào cuộc thắng Cờ, con trai học kén Thôn cái thắng nhơn nhất bọn cũng ra lộ.

— Đất sét của đứa nào đứa ấy dùng, hồi thì phải đi lấy thêm, không được lấy của người khác.

— Đắp pháo phải đợi lâu chứ không được làm tranh đua trước làm rồi loạn thứ tự của anh em thì còn biết đâu mà phân-tiền kén được.

Bé tí nhiên là chúng tôi phải nghe lệnh của trưởng đội vì nó hơn hơn, chắc nó khôn hơn. Và lại không nghe nó cũng không xong, nó sẽ dùng đến sức khỏe bắt buộc mọi đứa phải theo nó, không nghe theo lệnh của nó, nó đánh rồi nó đuổi ra khỏi vùn-chí không cho dự cuộc thi pháo. Sự khỏe bao giờ thắng là lẽ phải.

Bao giờ đắp pháo, đứa nhơn cũng đắp trước rồi lần lượt đến đứa nhỏ. Nơi

ĐẠI THƯ MƯỜI LẦN

Chúng ta đã biết rằng việc viết tiểu thuyết
văn đàn. Vì thế bao giờ trở thành một nhà
rõ, vậy bây giờ ta hãy cùng nhau tìm hiểu cái
định cái nhà văn của nhà làm tiểu-thuyết.

Lấy địa vị là một người đã từng viết tiểu thuyết và làm kinh doanh nhưng nhà tiểu thuyết có một tài năng rất lớn là dưới mắt này, có thể nhìn hết, đến công bằng như đến bà, đến những nhà tiểu thuyết có hay tương đương mình là một tiểu thuyết có thể được, thì cho rằng đối mình là chỉ một cuốn tiểu thuyết có thể được là muốn người khác viết tiểu thuyết, đối mình, là có người là lấy địa vị, vì một cái tiền thân, hẳn hai cái đó đi, không bao giờ được là. Hay làm, Chàng thiên tiểu thuyết hay, nhưng muốn viết tiểu thuyết là một công việc mà bất viết được thì cần là tại chuyện khác. Tất cả thì là làm mà có người viết được là có người không viết được. Tất cả tiền thân của người là muốn thoát ly mà lại có người viết ra tiểu thuyết mà thoát ly được là có người đành phải chịu đựng tiểu thuyết của người khác với cái địa vị, người khác 107

Cái duyên có đó cũng chẳng lấy làm khác gì: ấy là nỗi sát biệt tại, cái thiện tại, cái khả năng trở lại của người ta vậy.

«Khán là bậc họ ta đây» (tên họ ta đây)
 «Vâng, anh có gia quyến nào?» (đi tìm họ)
 Và cây này lại là sự Yên Đỗ bị nạn (tội),
 một ngày chỉ quanh quẩn ở trong cửa nhà
 bà, gần không nhìn thấy cát bụi gần, không
 nhìn thấy cái gì xa, cũng sáng tỏ, nhưng
 sáng, tạo ra không nhìn bằng mắt, chỉ bằng
 tưởng mà biết. Vậy có cái gì khác phân biệt
 trong hai nước khác nhau, mà cũng làm
 chúng một sáng với nhau như thế?

Tôi là cô gái. Ở đời này, có những người, một khi có một ý tưởng gì thì tức khắc đem thực hành ngay, không đợi ngày: đó là những người hoạt động, những lý sư, thần kiến, kiến kiến sư, những nhà chủ huy và chủ dân của một dân, đó là những nhà tư bản. Trái lại, có những người, họ có một ý tưởng gì thì cứ lấy cho mình để dùng, để chơi, để nhàn nhàn. Người này thì ưa dùng của của người khác, họ là những nhà học; người này ưa tìm tìm cái đẹp, đó là những nhà nghệ sĩ. Ở đây, hoạt động và nhàn nhàn, có hai cái khác nhau.

Cứ nghiêm mà xem, những người và sự việc
đó tại tỉnh nhất không phải bao giờ cũng là
những người tỉnh rạch, thạc đức đâu. Những
người và sự việc đó tại tỉnh nhất & trong
sách họ ra đến ngoài đời thì lại thô kệch,
thực tế, đồng nội, và trái lại thô, những
người hoạt động, mới là người đến chân lớp,
nơi đến được đời thì lại ở rìa và trong sách
thì, đó cũng là do & cách đặt những cái
phân & lược và sự xếp

Từ chỗ đó, là có thể suy diễn ra điều này: trong khi ta quay về với ta, với thời gian của mình, với di truyền, là không cần bất cứ điều gì ngoài đó cả: suy diễn không cần quan hệ không phải những đồ vật mà ta chiếu, cái quan hệ chính là cái mà sáng để chiếu đó với vật.

Bây giờ, trong cái năng lực sáng tạo không thể đo lường được của người đời sau, đã thêm cả phạm vi mà chúng ta đã vạch, để trong đó mà các vị vua nhà Hán từ Trung Quốc sang phân tích, và họ chính là các nhà lý luận của nhà lý luận hiện đại, lại lại một lần nữa. Những người mới được đi tìm kiếm họ hay làm sao đó. Để người đời phân tích họ: đó là những người từ trước, những người sáng tạo, những nhà lý luận.

Công việc của một nhà tiên tri thực sự, xem vậy có thể đem ra so sánh với công việc của một ông trời tại hạ. Họ gặp nhau tại vai vai cái đũa vào lòng người và lên trong cõi đời sự kỳ diệu của họ có cái gì chung là thế? Không ai tiên tria về công của máy móc có làm hại thế giới do chính là văn chương và chính trị sĩ, là người già và không văn minh vậy. Hay chỉ nghĩ mà bỏ cái công dụng của sự lịch lại của những tác phẩm của họ rồi có lẽ là làm một điều không hay vì người cũ nghĩ mà trong suốt một thiên luận này, chính tôi cũng đã gọi đến nhiều lần. Tôi chỉ xin bổ thêm một điều này để chúng ta có thể nhìn cái nhà tiên tri thực sự:

« Lòng ái-quốc của nhà
dân vẫn còn thì tổ-qu
vẫn còn mãi mãi »

thế nhà, và sao ta lại không thì há
rằng ta thay: là hình ảnh của văn
chương như văn chương là hình ảnh của
quốc-gi, xã-hội?

điều là, những vua-bà, vua-
đế là cái lịch nên các đất nước
chúng ta cần thấy, với truyện Kim-V.
Nguyễn Du đã say mê sự anh-đ.
khí ở thành nước, nên được dự
đ. vương với nên văn học trong
Nguyễn-huy-Từ, Nguyễn-dinh-Chấn,
Quất-Phan-huy-Chi, Phan-huy-Ich,
M. Hương, Yên-Đỗ, Lê-Xương, Nguyễn-c.
Cao-bá-Nhã, Nguyễn-Trần-v. v. đến
ngươi đem văn chương, mà đ. nên
đ. nước — mà ai cũng biết rằng, cái
chê một nước thường trong câu
chất — và họ đều là những người đ.
mục đích, đã thành công vậy. Tuy
nên thông rằng, trong một nước,
chúng ta nhìn là ở thành c.
đ. cho người ta h. hương, cũng
Nhưng khi và đó là nền ph. của nhà
bất nghĩ, chúng ta cần phải biết ơn
văn nhà, thì sẽ không đ. được
không thành công ấy, bởi vì nền
này. Họ đ. một phần văn vật của
đ. văn học của đất nước. Xưa họ
sách hàng, người ở quân thì không
đến sự thành bại, mà chỉ xét về
sự c. dân làm — hay không c. dân
ông Đặng-Dang và Nguyễn-Chi-Đ.
Trần-Quang đã đánh với quân M.
năm đánh ba trận, đều thua, nhưng
vẫn lưu truyền trong sự anh. *Khởi
thị* vua mà sự tấn công, mà không
được, làm ra (áp Ly-Táo lại làm
đ. của họ. *Thần-Liêu-Trung* họ

Những kẻ vô đạo đó, những người thất bại do chí không kiên bền: có hàng thì phải bỏ hàng dù hàng mới vô hại, có hàng thì phải từ bỏ hàng thì phải bán cái của trời cho, vì cũng có hàng thất bại như con ngựa, kẻ vô vọng, bởi hàng mới thất bại, họ chỉ đạt được ước vọng, ăn lộc, những cái ăn uống và làm việc của các họ luôn luôn thay đổi một cách không ngừng cho những người không kiên bền. Các người có hiểu Edmond, Rosand đã chọn những người thất bại có như thế nào không? *Cyrano de Bergerac* là một nhà thơ thất bại, một nhà văn thất bại, một người sống thất bại, ông là kẻ thất bại người chiến thắng bại, ông sống và là kẻ thất bại. *Mã Don Juan* là kẻ, nên không là một người thất bại và tình? *Edmond Rosand* đã chỉ chọn tất cả những người thất bại và chỉ những thất bại của phần cho họ, trong một trạng thái *My Musardine*.

Je vous aime et vous qu'on le sache,
Qu'on lise ? O déshérités !
Vous qu'on invite le public à lire,
Vous qu'on appelle des ratés
Vous qu'on raille et vous qu'on hurle,
Ri' qu'en accablé de mœurs,
O foule innombrable, cohue,
Des déclassés, des incompris !
A vous qui hante la chimère,
Du vil pitié, du vain pitié,
Et qui pour vouloir trop bien faire,
Malicieusement, n'avez rien fait,
A vous qui sortez dans les idées
De trop beaux idéals vides,
A vous tous, à vous, grands poètes,
Aux poètes inachevés.

(Truyện miêu tả người và muốn cho ai cũng biết thế, bởi vì những người bị bệnh thì những người không may bị bệnh, người mà chúng chúng đã làm thế: xác những người mà thiếu, họ tên là những Người Thất Bại. Bởi vì, các đồng nghiệp người bị loại, những người không được coi trọng, những người bị chế nhạo, những người bị là rác !

Các người bị huyện mắng các xác định rõ
hoàn cảnh làm việc, chỉ vì muốn các xác làm
thêm tiền mà bắt các xác làm việc vì lợi
của người mua trong các hàng lý tưởng
của nước tôi quá; tất cả các xác
lên đi lại đánh các xác như cho việc của
xã, các xác đánh là một người bán, một
người mua, một người bán, một người
đánh như cho việc của xã, các xác đánh
không của các xác, là làm thêm tiền
của người, vì hai tên này, nhưng vì các
tên này là làm, là các xác, người của
đang dùng làm những người bán tất cả các
tên người này là.

Trang T. B. G. N. số 228, trang 19, dòng 6
vụ nhà in đã bỏ sót những dòng sau đây
vào bài báo:

...về dụng cụ, nhưng đã viết tiểu thuyết đầu tiên về chủ đề này. Ông đã viết tiểu thuyết đầu tiên về chủ đề này, nhưng đã viết tiểu thuyết đầu tiên về chủ đề này.

OLAKA SATIN

Toàn bộ dặt may
Màu nền nhũ
Rèm hợp mọi trang
Bán buôn bán lẻ
CHANG NAM DUONG
Số 10 Phố du Cơn 74
374. KHEM-THIEN — HANOI

(Type name)

Vì thế, mười ngày sau
hăm nhận được báo thư
nọ, anh bỗng từ-giã Hà-
Nội, đi thả-bay sang Truong-
Hải. Anh dự-định chỉ đi lại
lần nữa, mà sau thành ra
lại đi lâu hơn nhiều, vì ở
đấy, nhờ sự mong-lời của
người bạn nhà-bà, anh
đã may-mắn gặp được một
nhân-vật chính-trị có thố-
tục lớn, đang là một trong
những người giúp việc
thứ-nhất của Matruoka khi
đấy làm thượng-thư bộ
Ngươi-giao trong nội-các
Koneys, Tuy rằng từ trước
anh Maynail chưa bao giờ
được tiếp-gặp với Matruoka
nhưng anh vẫn hâm-mộ
nhất-lệch. Anh coi ông như
một nhà nguoi-giao kỳ-tài,
một nhà chính-trị vĩ-đại.
Anh lại biết rõ rằng ông
kỳ Matruoka là một trong
số rất ít các nhà chính-trị
có đủ tư-cách cho những
người tin vào và thành-
thực ông-bà, họ thành-niên
đi theo ông, họ thành-niên tin-thức,
cùng như các khối nông-
phụ và công-nhân.

Anh đem-lên nhiều lần
sự-tham-môi với người làm
phần của Matruoka đó, ông
ta chỉ cho anh biết một
vài việc thiết-thực trong
sơ-tầm chính-nhị Nga-Đức,
và gần hơn-thức tin-độc
của dự-biến với anh. Nhờ
chính anh gặp được
người thì-lưu có nhiều

Tập nhũ-kỳ của tôi ở Hà-nội, từ đây có những trang dài viết về anh, tôi nhớ đến buổi tối trước hôm anh đi lên Lào-kay một ngày....

Vậy mà sen người xưa
may chỉ một ông ấp
trong lòng cái hi-vọng được
mặc-khăn cảnh hiên-nhã
Tân-A, ngày nay tìm nhà
sơ tôi hay rằng đi ấy
thờ học cuối - chàng muốn
gặp một từ trước khi nhàn
mặt Tôi làm sao mà
thả lìn rằng tôi anh
đem vào nguy-không
khởi-hành mới đây, tôi

trung những nỗi thống-khó
trong thân cũng như trong
cái lòng người trên cõi thế!

Tôi không sao ở yên trong
phòng được. Tôi muốn trong
đầu tôi hồi-tái, rằng-từ
đầu quy củ về bạn tôi ở
nhà người bạn xa-làc.
Càng hiểu-rõ, càng nghĩ-
ngợi lại càng lo-lắng, tôi
như người mất-mỏi, như
người choáng-váng, như
đứng lại trên, cũng chẳng
t-ấy hồn-thần yên-định. Tôi
chạy xuống quầy rượu của
khách-sạn, uống luôn một
bơi mấy cốc, rượu mạnh
Ma-tet, nưoc-chè có hoi
mèm họa chẳng nâng-đỡ
được nghỉ-lạc. Rồi tôi cũng
không trở lên phòng ngủ
nữa, một mình lững-thững
đi bộ ra phía bờ Hoàn-Kim.
Con đường vắng vẻ hồ Biện
cơ hôm ấy vắng-lơ-lạc-lặng-
lẽ. Nhắm một nơi có bóng
cây mà tôi lại ngồi trên
cỏ. Cảnh hồ Gươm với mặt

nước phẳng-bằng, ông-a-rô-
răng ngoài nắng, diễn ra
trước mắt tôi như bức tranh
tuyệt-đẹp, nhưng tôi chỉ
suy nghĩ tâm-thần cô-mê,
nào-núng rồi-loại, buồn-
rầu. Tôi giương mắt nhìn
về đẹp trong-xanh của trời
nước, rồi hồi-nhiên tôi thấy
muốn kêu to lên với bạn-
bè, phần-út, tuyệt-vọng
của mình, lòng-mơ-mắt sẽ
mạnh mẽ-linh-sao mà làm
nhấn bất-công đối với bạn
tôi đến thế!

Bạn tôi mà chết đi bây giờ
thì thật không còn gì về lý
hàng! Anh phải làm hết cách
mà sống, anh phải cố đứng
vững mà nắm cho chặt mệnh
sai của thành bại này! Với
còn kẻ gan liên tri cá!

Từ trong thâm tâm, tôi
tôi kêu to cho bạn nghe
mỗi lần nữa những cơn vẩn
diện lên cho anh lúc bấy giờ
nhà giấy thép! Dầu sao
cũng phải quyết thắng! Cho
báo giờ nữa đường chờ
thời! Tôi nay tôi sẽ lên
với anh.

CHƯƠNG THỨ NĂM

Đêm hôm ấy tôi lên tới
Lầu-kay thì ngay buổi
chưa hôm sau anh Haya-
shi, bạn tôi, đã thanh-người
thăm tôi. Anh đã từ xa về rồi
đôi, mặc dầu tất cả chúng
tôi đã hết lòng chờ đợi
chờ anh được thì quí-nam
khỏi.

Khi chúng tôi nói chuyện
về các hồi CIGEL, anh

tỏ người Nhật trông nom
bệnh-viện của Hội đã tiếp
chúng tôi ngay. Theo lời ông
kể lại thì bệnh-tình anh
trong buổi sáng hôm ấy đã
như có phần, huyền diệu,
nhưng chỉ có hai ba giờ
trước khi chúng tôi lên tới
nơi thì bỗng lại đờ ra trằm-
trọng, cơn sốt lại lên kịch-
liệt mà tim thì đập lúc một
đập yếu dần. Từ lúc ấy trở
đi anh mới bắt đầu tìm đi,
rồi dần dần mà rần. Ông
độc-ô người Pháp ở Hà-nội
mới lên, khăn-ráp, và đôi
cùng đi một chuyến xe với
chúng tôi, cũng cùng một ý-
kiến với ông đồng-nghiệp
người Nhật, nghĩ-tà rất ít
thi-vọng cho thế cục sống
được bạn tôi. Ông đã khám
xét bệnh-nhân rất kỹ-lưỡng,
bất mạch, lợn xem mi mắt,
rồi nghĩ-lộn trằm-ngắm
một lúc, ông đã nói khẽ với
chúng tôi sau khi chén vai
nhẹ ở ý chân năn:

— Thưa các ngài, tôi lấy
làm buồn-rầu...

Nằm im trên giường, bạn
tôi khi ấy đang chiêm-thiệp,
mắt nhắm nghiền, một ít
dược nhũ rơi ra hai bên
mép, mà hợp lại hương vẫn
hồng-hồng cái màu sắc của
người đang tốt. Cặp mắt a,
đôi mà kia, tất cả vô mặt
bạn tôi để hiện-lộ ra sự

phân-đầu không ngừng của
bệnh-nhân đã cường lại với
sức, với nhọc-mệt, với đau
đớn! Về mặt ấy hiện ra
trước mắt tôi như cái hiện-
tượng tuyệt-vời của cái quyết
sống mãnh-liệt. Nhưng tôi
phải lấy làm lạ vì không
nhận thấy trên ấy chút gì
gợi là hồi-hỷ, quẩn-quại.
Trái lại, thật là điềm-đau,
bình-lĩnh. Chưa bao giờ tôi
được nhìn thấy bạn tôi với
vẻ mặt đẹp như lúc ấy!

Lặng lẽ, tôi đến ngồi sát
bên mình anh. Tôi chỉ giữ
bà mà anh nhận được ra
sở mà anh nhận được ra
tôi! Giả-sử mà tôi nói được
với anh vài lời, để chỉ nói
được vài tiếng vô-nghĩa, miễn
cho anh biết rằng tôi đã lên
thăm anh đó, đang nghĩ đến
mình anh đó, và sẽ chỉ xa
anh khi nào anh đã khỏi
bệnh! Thôi đi! Anh đã mê-
man, không nói-nặng gì
được nữa! Tôi nghĩ lại ở-
lặng, sao không lên xem
được vài giờ. Giả-sử bạn
được gặp-thếp ở Hà-nội,
chàng tôi đi ngay lúc khác...
Chỉ vì không có sẵn xe ngay
lúc ấy mà thành ra lỡ cả!
Nhưng sự thực thì ngoài
chiếc xe của hội mới, chiếc
ghế cũng không còn cách
gì cho tôi đi đến hơn
được nữa. Người tài-xe cũ
tức-tức rất chu-đáo khi
chiếc xe đi mọi mạch như
vén bản mà chẳng phải đi

lại nữa nữa cho anh
trạng xe, tất cả tôi
tu-tướng tôi đều hiểu
anh, luôn luôn như
khóc-giục cho mấy lần
tức-lục... Tôi tâm-sim
nguyên cho anh qua
nên, tôi chỉ muốn đi
đến bên anh, cảm-
nhận! Sự phân-tối
lặng mà giàu-tình-tri
trí nhân cách của
anh... Đó sao cũng
quyết không gì cho
nữa đường chịu thôi
lên rồi đây! Tôi lấy
rồi đây!

Vậy mà sau những
đời sống nhọc-chải
không hao giọt mồ-
hôi tôi lên được đến
tới bạn tôi đã khổ
được tôi nữa. Bao
vọng bao nhiêu
nâng đỡ tôi cho đến
bằng bạn tôi, tôi
người sắp chết
không còn chỗ dựa,
nhắm mắt, mặt
trời theo giòng
núi đau-thương
gồm thêm cái
sự hiềm-nghèo cấp
mình, nỗi lên tron
như cơn gió bão
thấy giữa bạn
như đã có một
mọi cái gì sống
ngắn cách mà
ngã bất đường

Bổ thân tiêu độc

Thuốc lọc máu tiêu nhiệt độc
ngừa là gia một ít 1p.00. Nửa
là 5p.00. Một là 1p.50.

HÀNG TÀI

Nhà Thuốc T.Đ.Đ.

131, Hàng Sườn Hàng

ĐỨC THỌ ĐƯƠNG

VIỆT BÁO của TÂM
 LANG PHAM CAO CÙNG,
 HOANG-CÔ và PHUNG-
 BAO-THACH do nhà NGÀY
 MAI xuất bản, giá 5p.
 — VÂN-MÔI (tạp chí «Tâm
 văn hóa») số 2, dày 120
 trang, giá 3p.00
 — HOA MÔNG của
 TUONG-VÂN, một cuốn
 sách in khá đẹp gồm hai
 phần, thơ sáng tác và thơ
 dịch.
 Về những tác phẩm này
 nhiều người có một vài bài
 khá như hai bài đường luật
 bài «Đốt sách nhà» và
 «Không cái gậy», lời
 thơ điêu-luyện và ý tứ
 đầy đủ. Nhưng phải nói đây là
 thi của Tuong-Vân đặt các
 vần đề hơi vụng vênh ra
 nhiều câu hơi phạm đề
 Phần thơ dịch có nhiều câu
 dịch khá sát nghĩa.
 Xin có lời cảm ơn nhà
 in sạch và giới thiệu cùng
 bạn đọc.

NÊN ĐỌC
Trưng - Bắc
Chủ - Nhật

AC SÁCH DẠY LÀM THUỐC
 Tổng quố-nghệ cổ và hiện
 đại phòng và chữa bệnh
 1900. Đau mắt 3p.00. Đau
 đầu 1p.00. Đau lưng 1p.00.
 Đau bụng (tả 1 cuốn), Kinh nguyệt
 (tả 2 cuốn), Giã-chuyển 3p.00.
 Thuốc Núi-Bà Trưng-Hoàn
 1p.00. X-ét-ước 1p.00. Trẻ em
 2 cuốn, 1p.00.

B. D. T. N. T. V.
 Chủ nhật 19-11-1944 Sinh-
 Dân Thanh-Niên Thu-Viên
 16 Rue de des Etieffes Hanoi
 để làm lễ kỷ niệm đệ nhất
 chu niên.
 Đến dự lễ có các thân-hữu,
 thương-gia, các nhà đại-
 diện các báo ở Hà-Thành và
 ông Hải-trưởng Hội Truyền-
 bá Quốc-ngữ.
 Sau khi đã hướng-dẫn quần
 khách đi xem cách xếp đặt
 của Thư-viện cũng các tài
 sách, ban Giám-đốc có trình
 bày qua về công-việc đã làm
 từ ngày mới thành lập Thư-
 viện, về công việc dự định
 làm như việc lập chi-nhánh ở
 ngoại ô và các tỉnh
 cũng việc lập một Thư-
 viện luân-chuyển đưa sách
 báo về các nơi thôn quê xa
 gần-thì cổ-dòng cho dân
 đọc ham sự đọc sách.
 Sau đó các quần khách vào
 dự lễ trà và kỷ sở vàng đề
 ghi ngày kỷ-niệm.

SÁCH NHUNG
BÁCH BỒ
Hồng - Khê
 Đại bộ khí tượng
 để liệu hóa, Lợi sinh đạo
 Mọi môn 3p.00
TE, HANG BỐ - HANOI

TRÊN GIÓC VẬT CHẤT
 của LÊ VĂN TRƯƠNG
 — MÀI THỊ

LÃO-TỬ

có đồng thời với Không-Tử kh

**V. — Theo tư-
 tưởng trong
 sách Lão-Tử**
 Xét trong sách
 có nhiều câu như
 «Lục thân không
 hòa, mới có con
 hiền cha tử» (Lục thân
 bất hòa hữu hiếu tử), «Dân
 nhiều đồ
 khi quốc-gia từ
 liệt không hợp
 với tư triều

**Một cuộc thảo-luận sôi-nổi
 giữa Lương-khai-Siêu và
 Trương-Hộ**

II

Trở lên là thuật lời Lương-khai-Siêu,
 Trương-Hộ lục cả nguyên văn in vào
 sách Trưng soạn, phan là «Lương
 Nhiệm-Công đề xích Lão-Tử thời đại
 vấn đề nhất an phước quết», để rồi lần-
 lượt bài bác các lý-sự Lương đã viện ra
 ở trên, lời lẽ rất danh-lập, bằng chứng
 rất giã dặn, xác đáng, xin thuật ra đại
 khái như sau này:

Về điều thứ nhất (thực là theo Lão-Trang
 Thân Hàn liệt truyện trong sách Sử-ký).

Trước nói : a) Lão-Dam và Lão-Lai
 Tử là hai người khác nhau. Sách Sử-ký
 đã nói rất rõ về điều đó. Lão-Dam và
 Thái tử Dam cũng là hai người khác
 nhau. Sách Sử-ký chép bản truyện, trong
 có nhiều điều nghi hoặc, song cái ý nói
 đó là hai người rõ rệt lắm, tưởng không
 cần phải nhắc lại làm gì.

cùng Không-Tử đồng thời. Sách
 sách Hàn-thư chép chuyện Hàn-
 ghi chuyện chém rắn trắng, tức
 thần-hóa. Theo luận điệu của
 thì dễ thường cũng nhận cho
 hóa đó mà không tin Cao-Tử ở
 trong Sử-ký, Hàn-Thư và báo
 Tở không ràng ràng-Và đồng
 chăng?

b) Liệt truyện trong sách Sử-ký
 đoạn nói về Thái-Sử-Dam là
 có về thần-hóa thời, còn ở ngày
 đã nói rõ Lão-Tử quê quán ở
 tên là gl, cũng là làm quan ở
 thứ thuật lời vẫn đáp cùng Khô
 thứ nữa thuật việc bỏ trước Chu
 phư nữa, thuật việc Doãn-Hi về
 soạn sách, đó đều là những việc
 về nhân-sự cả, có gì mà báo đoạn
 nói mấy chuyện về thần-thoại, đoạn
 nói mấy chuyện về nhân-thoại như Lu
 Căn như đoạn nói về nước Ngụy
 nước Ngụy được phong làm ch
 trong sáu năm K2

lời hơn 70, hay 80 tuổi. Trương-Hô lại nói: Ngụy được lập làm chư-hầu trong sáu năm. Không-Tử mất 70 năm, song Tấn diệt-Ngụy phong cho Tấn-Vân ngay từ năm Lê-Mạo Công năm thứ 2, tức là cách năm Không-Tử mất 182 năm. Tấn-Vân sang Ngụy làm một vị quan Khanh trong sáu vị Khanh của nhà Tấn sau còn có bốn vị quan Khanh thì Tấn-Vân cũng là một người, sau lại diệt Từ-Mã, mà lập thành một nước Tấn trong 3 nước Tấn. Khi ấy cách sáu năm Không-Tử mất có 26 năm, mà đã nghiêm-nhiên thành một nước chư-hầu. Ngay xưa, quan Đại-Phu cũng có gia-hân, không có lý gì trước khi được lập làm Chư-Hầu, Ngụy lại không dám có một ông Tướng? Đã đành rằng sau khi Ngụy được lập làm Chư-hầu thì mới gọi được là Ngụy-tướng, song trong sách sử, người ta thường lấy chỗ đó đời sau mà nói các chức-tước đời xưa, chẳng hạn như trong Tá-Truyền, nói về người sống mà lại xưng tên Thụy là tên sau khi chết mới có, và như trong Sử ký, thiên Hoàng-Đế bản-ký mà cũng nói có chư-hầu. Mà chư-hầu thì mãi tới đời Chu, mới khởi đặt ra năm trước chư-hầu, nghĩa là mới chính-thức có chư-hầu. Vậy đời Hoàng-Đế mà nói có chư-hầu cũng là lấy tên đời sau mà đặt tên cho chỗ đó trước vậy. Ngay như trong Lão-Tử liệt-truyền, nói Lão-Tử người xóm Knuc-lý, Lê-Hương, huyện

Khố nước Sở. Nay khảo hi huyện Khố là đất thuộc nước Trâu. Nước Sở diệt nước Trâu sau năm Không-Tử sinh là 47 năm, Lão-Tử vốn tên tuổi Không-Tử, vậy phải nói là người nước Trâu chứ không phải người nước Sở mới đúng. Cứ theo đó thì con trai Lão-Tử chỉ có làm quan nước Ngụy sau năm Không-Tử mất là bao nhiêu năm đó, thì cũng thế gọi là Ngụy-tướng được.

c) Họ Lương không tin bản-truyền của Sử-ký, thì biết dân-tử-tôn thế đại trong bản-truyền của Lão-Tử lại không có chỗ sót, không chép hết? Sao họ Lương không tin điều này, mà lại đi tin chỗ điều kia? Và lại lấy cái điều mình tin ấy để làm căn cứ lập, huyết?

Trương-Hô nói theo yong thì Lão-Tử là việc lớn, tử-tôn thế đại của Lão-Tử là việc nhỏ; Từ-Mã-Thiên làm bản-truyền việc lớn thì chưa đề đã làm, việc nhỏ thì lại còn có chỗ không khai cho hết được.

Về đề-an so-sánh con cháu Không-Tử là Không-An-Quốc với con cháu Lão-Tử, một bên thì là cháu 8 đời, một bên thì là cháu 13 đời thì Trương-thị nói: Về chỗ đó không nên hỏi xem bao nhiêu đời, mà thực ra nên khảo xem là bao nhiêu năm, Từ năm Không-Tử sinh đến năm cuối đời Cảnh-Đế nhà Hán cộng là 410 năm (theo các sách như sách Hoàng-Cực-kinh - thế đã định) Lão-Tử sống mấy trăm tuổi, điều đó vì tất đã đáng tin, song cũng có thể tin rằng

Lão-Tử thọ trên dưới 100 tuổi, hay là trên 100 tuổi, như vậy không thể nói rằng con cháu ông đều không sống lâu được gần thế. Lại nữa thân phụ Không-Tử năm 64 tuổi mới lấy sinh-mẫu của Không-Tử (theo Sử-ký chính nghĩa dân lời sách gia-ngũ của Vương-Lão) đều đó tuy chưa thật đáng tin, song theo đó, ta không thể nói rằng người xưa 50, 60 tuổi không thể sinh con được nữa. Theo đó, nếu con cháu Lão-Tử đều thọ trên dưới 100 tuổi, trên 9 đời, thì ta không thể nói rằng con cháu Lão-Tử không thể trải qua 9 đời trong 400 năm được. Đời xưa, bậc thượng-thọ là người sống 120 tuổi, trung-thọ sống 100 tuổi, hạ-thọ 80 tuổi. Trương-Tử nói Thượng-thọ là 100 tuổi, trung-thọ là 80 tuổi, hạ-thọ là 60 tuổi. Hai nam-tử nói trung-thọ là 70 tuổi. Không-Tử sống được có 73 năm, con cháu trải 13 đời, thì chỉ có con là thọ được tới bậc hạ-thọ của Trương-Tử hoặc hơn 50 tuổi, hoặc hơn 40 tuổi, Không-Tử năm 20 tuổi sinh Bà-Ngư (theo sách Ân dân lời sách Gia-Ngũ) còn cháu chắt sau này đều không được thọ và chắc là đều sớm có con, như vậy thì số thế đại đó không thể dùng làm tiêu-chuẩn so-sánh được. Lại tra sách Kinh-Dân-thiền-văn, thiên Tự-Lục nói việc Tá-khâu-Minh làm sách Xuân-thu Nguyên-ruyện Tá-khâu-Minh là người đồng tuổi với Không-Tử. Tá đem sách liền cho Tăng-Thần, Thần truyền cho Ngô khởi truyền bày đời tới Giả-Nghị đời Hán-văn-Đế nếu lấy số thế đại đó để chứng thuyết Lão-Tử tám đời truyền đến Giả, thì cũng không có gì là không hợp. Nếu đem so-sánh với 13 đời của con cháu Không-Tử, thì có khác gì là đem một ông Không-lỗ so với anh em Vương-nguy-Hồ trong tiên-thuyết!

Thì lui một bước, cứ nhận rằng 9 đời người không thể nào trải qua được 400 năm, thì trong Lão-Tử bản-truyền chép rằng cháu huyền-tôn của Cung là cháu huyền-tôn của Giả chỉ có sách Nhữ-Nhã nói nước Tăng-tên là Huyền-tôn, tức là cháu 4 đời. Còn như nếu nói cháu Huyền-tôn của cháu huyền-tôn thì cũng như nói ông Tô xa của ông Tô xa vậy. (Viên 3 chi viên). Sách Thuyết-Văn giảng: Huyền là u-viên vậy. Lời chú sách Hoàng-kinh phủ dẫn lời sách Quảng-Nhã nói: Huyền là Viên, chữ Huyền với chữ Viên hai chữ vốn cùng một nghĩa. Viên 30 viên là ông từ Tăng-Tô trở lên, như vậy thì Huyền-tôn cũng có thể nói là từ cháu tăng-tôn trở xuống chứ không nhất định phải là cháu 4 đời. Theo đó, thì thế đại Lão-Tử nói trên vì tất đã đúng là trải 8 đời.

d) Câu chuyện thần-hóa thì ở điều a, đều ở trên kia đã nói rồi.

Về điều thứ hai (Theo sách Luận-Ngũ Mạc-Tử và Mạnh-Tử)

a) Trương-Hô nói sách Luận-Ngũ tuy là sách chép Ngôn-hành Không-Tử, song rất không hoàn-bì, không thể lấy sự sách Luận-Ngũ không chép ra bảo là không có việc ấy. Thì dù chữ sách Luận-Ngũ không nói việc Không-Tử lấy vợ, ta há có thể nói Không-Tử không có vợ được ư? Hướng chỉ sách Luận-Ngũ nguyên là sách bị tàn khuyết, tức như Lễ-Luận, Tế-Luận, Cỗ-Luận số thiên đã không giống nhau mà sách Lễ-Luận lại dài hơn hai thiên Văn-vương và Tri-Đạo mà nay 2 thiên kỳ đủ mất lịch. Biết dân lời Kạn-Lão-Đam lại không ở trong 2 thiên đã mất ư?

Trương-Hô nói sách Luận-Ngũ có hai chỗ nói đến Lão-Tử, một ở thiên Thuật-Minh, một ở thiên Hiến-Yên. Thiên Thuật-Minh chỉ chép: "Thiệt từ người Lão-Bành". Lão tức là Lão-Tử.

Có một đồng bạc mà muốn làm giàu nhanh chóng và lượng-hiện thì chỉ có cách là: MUA VÉ XỔ SỐ ĐÔNG-PHÁP

SÁP LỘ BẢN

Việt-Sử Đại-Toàn

Tên sách: Từ Hồng Vương đến Trưng Vương; - Cập bản T.úc. Sơn MẠI-DANG ĐỀ - Giá 74.00

SẾ IN:

SÁU LÀ THƯ BƯT CHO NGƯỜI BẠN TRẺ

của NGUYỄN-TỆ-MỸ

Việt-Sử Đại-Toàn (lập hai)

Fragnométrie (classe de 1re pour le baccalauréat) B. S. Professeur

Phê-bình NHỎ-GIAO

của Sáu-Nam PHAN-BỘI-CHÂU

DUY-MỊCH THU-XÁ

Giám-đóc: NGUYỄN-TỆ-MỸ - Table: HOPITAL CHINOIS - HANOI

Hai câu "Thuật-Nhi bất tảo, tảo nhi hiên cảo" ở thiên Thuật-Nhi là Không-Tử dẫn lại thành ngữ. Lão-tử vốn thích dùng thành ngữ, trong sách (Bạo Đức Kinh) có mấy chỗ dùng lời Hoàng-Đế và lời mình ở trước người vàng (hoặc người đồng). Không-Tử cũng theo một điển ấy. Người xưa nói Không-Tử dẫn câu ý là nhân vì có sách Xuân-Thu. Quaa Thái-Sử chuyên thuật cẩu vãn, nên Không-Tử tự so-sánh mình với hai vị quan nhà Thương, nhà Chu. Cứ đó thì Lão-tử là Lão-Tử, dịch lại không sai.

Thiên Hiên-Vân có câu "Hoặc viết dĩ đức báo oán". Câu ấy thấy trong sách của Lão-Tử. Người xưa báo oán hoặc là tử Lão-Tử, lời đó quyết đúng vậy.

b) Không-Tử hỏi Lê-Lão-Tử, khen Lão-Tử là con rồng, như vậy thì thuyết của Lão-Tử không giống thuyết của Không-Tử, song Không-Tử lại biết rõ chỗ dụng-ý của Lão-Tử như thế nào, nên mới không tỏ ý chê Mạnh-Tử học theo Không-Tử thì đâu lại chê người Không-Tử không chê mà lại khen?

Lại nữa, Lão-Tử cốt lấy mềm thắng cứng, cho nên thuyết của Lão-Tử chưa từng có điều gì công-kích thuyết của Mặc-Tử, Mạnh-Tử mà họ bài-kích lại.

Và chẳng, nguyên cái học của Mặc-Tử đã hình như phần nhiều đến gốc ở Lão-Học, như Kiêm-đi tức là từ của Lão-Tử, Bất-dung tức là Kiêm của Lão-Tử, Phi song, Phi nhạc cũng hiển nhiên là những thuyết xuất ở Lão-Học.

Và chẳng Nho với Mặc phần đối nhau, Dương với Mặc cũng phần đối nhau, trong sách Mặc-Tử tuy có nhiều chỗ chê kẻ biệt sĩ, song không hề có thiên Phi Dương, mà lại có thiên Phi Nho. Cho nên dù Mặc có phần với Lão chẳng, mà trong sách không có nơi cũng không có gì là la vậy.

(Ký san Hiệp-Hải)
LÊ VĂN HÒE

10-14 31 38 và 40

VĂN-MO'I

NGHI-LUAN

SỐ HAI

— Văn-Học cách mạng luận nguyên văn — của Trần-dắc-Tu — Bản-thứ-Mai-di-h.
— Ở Khoa-học và ở nghệ-sĩ (trả lời ông Đinh-giá-Trình) — của P. M. Khát.
— Môn-sĩ và xã-hội (phóng-văn các họa-sĩ) — của Nguyễn-dĩnh-lạc.
— Kinh-tế, hoàn-cầu và Hòa-Thầy quốc-gia — của Nguyễn-khai-An.
— Nghệ-thuật hiện-đại — của Lương-dức-Thiệp và trong tập: —

DƯỚI ÁNH SÁNG TÂN-VĂN-HÓA

— Tái-Tiến và học-thuật của ông Vũ-dĩnh-Huyền.
— Lý-sơ con cáo cáo của ông Vũ-dĩnh-Huyền — ông Hoàng-đạt-Tiến... hàng 14 — ông Phan-Anh... hàng nghĩa.

— HAY-TRUYEN —

N. 71, TIEN TSIN — HANOI

MỐI CỐ BẠN:

Làm dân

Phóng sự dài của TRONG-LANG
Giá 6p. 50 — Chồng 6p. 50

Xuân và Sinh

Truyện dài của THANH-TINH
Giá: 5p. 40 Chồng 6p. 50

SÁNG-RAN:

TRONG LỬU TRE XANH

Một tập truyện ngắn thi-học là về đời sống gần quê Bắc-kỳ — của TOÀN-ANH

Quyền-Như

Tập kịch thơ đặc-nhiệt của Phan-Khân.
Khoảng 10-12 truyện tiểu-Sơn-Trang-Sĩ của KHÁI-HÙNG

Nhà xuất - bản HÙNG - MẠC

GIAM-ĐO NGUYỄN-NHU-TỊCH
N. 20, phố Hàng Quai — HANOI

MỘT PHƯƠNG-PHÁP TÂN-KỲ về nghệ làm báo của người Âu-Mỹ

XIX

Một buổi sáng kia, có một tờ báo vào phe báo thủ đảng mới, tìm cách cấp thuế phiên khả quan trong tuần khi đã đánh trái tên gác tường, dọn gian vào cướp một số thuế đảng một trăm ngàn đô-la; ty cảnh sát và một thám bị làm lạc, mãi luôn rằng thủ phạm vụ này là một tên "Bum Cadman" mà người ta nghĩ cho là đầu đảng một đảng lật ngược ghế ghế ở Manhattan.

Chả, hỏi báo Comète nhất định phải tìm Cadman cho kỳ được. Lại Sim Brown mới làm xong việc này. Đi vào hòm Brown và báo rằng y đã đi lùng đủ lắm nhưng không có cách gì mà tìm được của Cadman ở; rằng: bọn tay chơi thấy nó y là thủ phạm vụ cướp thuế phiên thì họ cười rộ cười không có gì vô lý hơn.

Ông Peters, tôi đã đi tìm tra cẩn thận tìm Cadman không thì là thủ phạm vụ cướp như thế được bởi vì y rất lắm, không bao giờ dám cả gan làm một vụ to báo giết. Ông nhăm đấy!

Nhằm hay, không tại y Peters đã quyết, mà cả B. B. cũng thế nên báo Comète cứ nhắm định Cadman là thủ phạm vụ cướp thuế phiên. Peters cho ra một bài "Đời bi mật của Cadman"; họ quảng cáo trên Cadman những vòng hoa vinh quang, họ bị ra những vụ áp mạng, của y trong hai năm nay và không ngại gian cho y một bộ óc của Diarra là một sự gian ngoan của Meschivai và một trí tưởng tượng của... Einstein. Họ hết lời ca tụng Cadman và làm y thành một tên hòm thông minh nhất của thời đại này, biết trong danh dự, cả ngày làm không nói với ai, trong hè ngoài thì chỉ ai làm mà thực ra gian ác cả một và là kẻ thù ghê gớm của loài người.

Lần đầu, số báo bán trong nhà pha ở Mỹ, người ta được phép bán báo cả ở trong nhà pha — từng lập một cách ghê rợn, riêng nhà nước Sông-Sing (1) bắt phải ba tội nhân của báo La Comète rất đến; số báo bán ở đường phố và những nhà dọ... y dân đường cũng từng đọc giả, phần nhiều là những người bị mẹ, gồm chết, có áo chề cả mái — đang chừng là những người đưa đi xuống vực sâu của Tội Lỗi và Án Mạng.

Tờ ra báo La Comète bây giờ hóa ra một cơ quan chính thức của bọn âm mưu ở Manhattan; và mỗi lần Peters đi đến một cái "speakeasy" (một lối cao lâu bi mật ở Mỹ) nào thì người ta giới thiệu là "chủ bút cái nhất báo bình vực quyết lợi của anh em".

Nguyên tòa báo La Comète ở một chỗ "nghech" lắm. Cũng như tất cả các nhà buôn khác ở chung quanh báo La Comète, hàng tuần (2) phải trả cho bọn "cướp-tư" một số tiền: tiền đó dùng để mua vé số, 2 đô la một vé, để tổ chức những buổi khỉa vũ khi nghỉ chiều lâu bấy. Cứ thế mà có tháng thu được mấy ngàn mỹ kim. Mua vé số như thế, có một cái lợi là bọn "cướp-tư" không những chiếm mà để đặc cũng mấy mớ nhừ vào không bị bọn "gun-men" phá hủy. Thật có như ngày xưa người ta nộp tiền mai - lộ cho quân cướp nhừ. Mớ tiền mai - lộ đó, đột nhiên một ngày kia, báo La Comète không phải nộp nữa; có người trong đảng "cướp-tư" đến báo cho ty triếp bắt rằng các tay chơi ở

(1) Một nhà ngục tôn nhất ở Mỹ và thế giới, tổ chức rất có quy củ và nhân đạo.

(2) Ở Mỹ, tương người làm và phần nhiều tiền khác đều trả bằng tiền lãi.

Mammoth bị giết có nhân viên báo La Comète là cảnh tượng không lấy tiền nữa, mà báo La Comète, nhất định là không có người nào dám động đến cái... lông chim.

Dược sự khuyến-khích đó (1) Peters bắt đầu làm Cadman thành ra một bậc thầy trong cái thế giới giới người. Y hơn là một tay chơi, y là một bậc anh hùng không những cho người nhàn mà cả cả cả học sinh các trường. Và, có nhiên, không phải nói ai cũng biết, dân bà còn gái mơ mộng đêm ra yêu... kẻ cướp.

Tây Cadman được trương to thành thế một cách thế giới quá, ty Cảnh sát và Mật-thăm ra sức lùng bắt cho được Cadman; riêng báo La Comète lại treo một giải thưởng một ngàn đồng mỹ-kim cho người nào tìm giết được một tài liệu gì của đi giúp ích cho sự tìm bắt được tên gun-man, tên giết người ghê gớm là Cadman. Có một vụ thế một quân rượu hơi lạnh nhất ở Mammoth một hôm tìm được, lính giải thưởng vì mau biết là Cadman, trong sau tuần này, thuộc một cái phóng tiêu tụy ở nhà mà để trốn tránh luật pháp lại. Từ hôm báo La Comète đem bản ra sục sạo, huyền diệu, tên họ đó sợ quá, cứ nằm lì ở đó. Thì ra giờ cũng chẵn cần đem gì hơn cho cây, thì phải lác neo cần làm vài điện tín cho hàng xóm một chút.

Đi theo với bốn người mang khí giới ai nấy từ đầu cho đến gót, Jennings, một phóng viên báo La Comète sống vào phòng Cadman, giờ sáng ra dậy và chỉ có hệ chúng cụ lại một ty, Cadman lập tức giờ ngay tay lên hàng. Mật-thăm đến sau, lực lại khám xét gian buồng hăm ở thì thấy nhét ở dưới gầm, một tập bài nói về hắn, cái ở báo La Comète ra. Thì ra, đã là từng kết làm, những hôm báo bắt cũng an

Cuộc cuộc-gia cách mệnh đương
hình ảnh, chúng ta đứng nên trên

nhà đã dành, mượn người đi mua cho kỳ được một số báo bình thường ca tụng hắn và ca tụng những thủ đoạn mà hắn dùng bao giờ có cả. Thật thế, hắn không có hệ định dạng một lý một lý gì đến cái vụ cướp mà La Comète đã buộc tội hắn; nhưng sự kiện được thiên hạ coi là một tên cướp trừ danh, một vị anh hùng họ hóm, y cũng lấy làm thích lắm. Và lại dù hắn không thích thế, dù hắn có sợ, không nhận những thủ đoạn đó đi nữa thì cũng chẳng làm gì được nữa. Tuy ra thì hắn chẳng phải là một tên giết người, mà cũng không là một tên điếm chỉ ăn tiền của ty mật thám.

Ăn của hắn chẳng phải đợi lâu là gì. Tồn kết hắn vào tội cướp số làm thuốc phiện; dù không có qua một chứng cứ gì chắc chắn, hắn cũng bị tổng ngay vào nhà tù: các việc báo La Comète làm rầm rộ quá đã gây một không khí tại tội về phần hắn và đi kết tội hắn hẳn, ngay từ hôm việc này mới xảy ra. Đã thế, cả ty mật thám, cả ông trưởng ty đến lấy làm bằng diện được có một « tay cha » đã buộc tội và nhốt vào sà

lầm. Trong khi đó, báo bình thường thủ thật trong việc cướp thuốc phiện, báo bình thường người có những thủ đoạn mà báo La Comète đem tội cả lên đầu Cadman, từ việc ăn no và ngủ yên! Cadman đã có tiền ăn ba bữa; lần này là lần thứ tư, y bị kết án khổ sai chung thân. Chỉ bằng anh của tên khốn nạn bị cầm kích, giam cầm trong nhà tù đó chỉ biết có làm cho nhân viên báo La Comète hối hận chửi náo không, bởi vì chính họ đã kết án hắn, đã làm

Tuy vậy, R. B. chủ nhiệm báo La Comète chưa lấy làm thỏa mãn lắm về vụ án Cadman: vụ đó thiếu dân bà. Sự may mắn đến giúp tay cho Peters. Chỉ một vài tuần lễ sau, một vụ án mạng khác đã xảy ra, mà vụ này lại sôi sục lắm mà có cả dân bà nữa.

Một vụ dân bà tên Sue Rieder, không được sung sướng về tình duyên, phụ chồng đi kẻ nhàn nhàn với một gã tên là Budd White, một gã đã có vợ con, có vẻ hơi ngờ- ngờ.

Sau khi hai anh chị đã kết với nhau cái duyên tội lỗi thắm thắm độ nửa năm, con mẹ mà trai qua đời nên tiền, bà kể với bạn thân kết bạn ở anh chồng thường anh. Giết như thế, cả anh cả đến được tự do ăn ở với nhau; bởi thế chồng con mẹ lại vào hội bạc hiêm, bấy giờ hẳn chết thì chắc chắn là mẹ sẽ có một số tiền để cho mẹ sống một cuộc đời dễ chịu với tình nhân!

Thế là họ quyết định.

Họ uống rất nhiều rượu và một đêm xao trối kia, họ phang vào trán anh chồng và một cái bình đựng nước là bằng thủy tinh không vỡ được. Budd chối con nhàn tình đâm dục vào một cái cột, xếp cánh thành một vụ cướp, nhưng cả tháng gian pan lần con đâm phụ đến không có ai dân cảnh nên có mưu của chúng cụ sang xem sau bị lộ ngay; do là những lời mưu của chúng đã đánh đập ở những truyện tình nam và sao sang ngày nam, trước sau đến không dân nói ai, kể cả con mà của chúng bắt thêm tù. Cả anh cả cả của bị cả, trước công nại mười bốn đồng đồng hồ.

Chủ bút báo Lanterne là Wayne và chủ bút báo Comète là Peters. Họ đã mà đi một lượt ai. Họ tìm hai các sách để cho có dân mua các chuyện giới chúng kia, do chúng này con dân phụ là Sue Rieder thoát tội.

ĐÁ CỎ BÀN:

Hầu Thánh

Phóng-sự tiền-thuyết
của LONG-CHƯƠNG Giá: 4p.00

Trong cuốn hầu thánh, các bạn sẽ thấy những chuyện thực, rất rầu rầu, rất có lý, rất tức-tức, mà không bao giờ các bạn ngờ rằng, đã có thể xảy ra ở Thăng-Long, là nơi nghĩa năm văn-vật.

Tình-thân Phật-giáo

của VŨ-TRỌNG-CAN Giá: 3p.00

Bằng một lối văn giản-dị, dễ hiểu, Vũ-trọng-Can giảng cái tôn-giáo rất huyền vi của đức Thích-Cs. Đó là một nền tôn-giáo khiến người ta thoát-tục, và nâng cao lên cõi thanh-khiết, cao-siêu.

Nhà xuất-bản CỘNG-LỰC
N° 9 - RUE TAKOU - HANOI

ĐÁ CỎ BÀN:

LONG CHA

của NGUYỄN-KHẮC-MÃN

NHỮNG TÔNG TRÁI KINH-NHIGIEM HONG ĐON
HỌT SƠI-NÓI CẢ NGƯỜI THONG HANG-PH
Sách dày 220 trang - Giá sách ba màu mỹ-thuật
Giá: 80,50 bản thường - 125,50 bản quý

Còn một ít:

Trẻ Thơ

của NGUYỄN-ĐỨC-CHÍNH

Hình ảnh một tuổi thơ-nên thơ ngây
Giá sách ba màu - Giá: 1p.50

22 Novembre số bán:

Đề hiện âm nhạc

của VĂN-HOÀ

180 trang - Giá: 4p.20

NÊN DÙNG THUỐC LÀ

BASTOS

NGON, THƠM

GIÁ... .. 0649

Thuốc mạnh sâm nhung

Chuyên trị bệnh di-tính, mộng-tịch, hoạc-tính. Sức suy lực tinh thần mệt mỏi, đau lưng mỏi gối, đau thuốc này mỗi vỏ giá 1p.50

Bán tại hiệu thuốc : THÁI - CỎ
N° 52 HÀNG BẠC HÀ NỘI. Nhập các nơi đều có đại-lý

Mỗi xuất bản :

KINH DỊCH

Một bộ sách cổ nhất Đông Phương
lạ nhất nhân-loại

Toàn bộ 5 cuốn dày ngót 2900 trang
Giá thường 30p00

Giấy Dó (hộp lụa) 75p00

Giấy Bạch minh châu (hộp gấm 300p.00 (hộp)

Thêm cước gửi 6p00

Thư và ngân phiếu gửi về :

NHÀ IN MAI-LINH — HÀ NỘI

CÁC GIA-ĐÌNH NÊN DÙNG THUỐC

ĐAU DẠ DẠY

HỒ GÀ

ĐIỀU - NGUYỄN

Tổng-địa : 125 Hàng Bông, Hanoi

Đại-lý khắp cõi Đông-pháp

Dầu Nhị - Thiên

Trị bách bệnh. Mỗi vỏ 0590

NHAI-THIÊN-ĐƯỜNG ĐƯỢC-PHONG

76, phố hàng Bưởi, Hanoi — Téléphone 249

RĂNG TRẮNG KHỎI SÂU THƠM NHUỘN

vì dùng :

thuốc đánh răng

GLYCERINA

ông già bà lão, đau lưng mỏi gối
người ốm mới khỏi, tinh-thần mệt-mệt

LIỀU DÙNG

THUỐC MẠNH ĐẠI-QUANG

Bán tại : 23, HÀNG NGANG HÀ NỘI — Giấy gửi : 005

4 môn thuốc hổ của nam, phụ, lão, ấu do nhà thuốc ĐƯỢC-PHONG, 45 phố Phúc-Kiến Hanoi phát-hành

THUỐC ĐẠI BỔ ĐƯỢC-PHONG 4p00

THUỐC BỔ THẬN ĐƯỢC-PHONG .. 3p00

THUỐC ĐIỀU-KINH ĐO HUYỆT... 3p50

THUỐC BỔ TÝ TIÊU CAM..... 3p00

BÀN BƯƠN, BÀN LỀ ĐU THUỐC SÔNG

THUỐC BẢO-CHÊ VÀ CÁC THUỐC SÂM

